

частноп правової механізм правового регулювання ссудо-сберегательних жилищних відносин.

Следовательно, публичный элемент может и должен быть включен в механизм правового регулирования ссудо-сберегательных жилищных отношений только в том случае, если его функциональное назначение невозможно заменить гражданско-правовыми нормами.

Литература

1. Гражданско-правовые средства в хозяйственных отношениях / Б. И. Пугинский. – М.: Юрид. лит., 1984. – 224 с.
2. Конституция Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями, принятыми на республиканских референдумах 24 ноября 1996 г. и 17 октября 2004 г.). – Минск: Амалфея, 2005. – 48 с.
3. Лившиц Р. З. Теория права. Учебник / Р. З. Лившиц. – М.: Издательство БЕК, 1994. – 224 с.

УДК 347.78 (043)

Синяк С. В., спеціаліст з експорту компанії «SANDVIK»,
м. Сведала, Швеція

ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Виголошений Україною курс на входження до міжнародної спільноти, зокрема до ЄС, вимагає докорінних реформ у всіх сферах суспільного життя. На даний час у розвитку суспільства великий пріоритет має інтелектуальна діяльність. Конституція України містить положення, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; проголошується свобода літературної, художньої, наукової творчості. Захист авторського права і суміжних прав одним із основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України, що визначається в Законі України «Про основи національної безпеки». Також наша країна ратифікувала Угоду про партнерство і співробітництво між Україною і ЄС, тобто взяла на себе зобов'язання продовжити удосконалення захисту прав інтелектуальної власності [1, с. 96].

У доктрині цивільного права існує значна кількість наукових розробок та підходів до розкриття сутності такого поняття, як «захист авторського права» та способів його реалізації. Слід зазначити, що питання застосування способів цивільно-правового захисту у цивілістичній доктрині належить до дискусійних. Невизначеною у повному обсязі залишається сама природа спеціальних способів захисту авторського права.

Так, О. П. Сергєєв під захистом авторського права та суміжних прав розуміє сукупність заходів, спрямованих на відновлення або визнання авторського права і суміжних прав і захист інтересів їх правоволодільців при порушенні або оспорені. Способи захисту мають бути закріплені як матеріально-правові вимоги, міри примусового впливу, за допомогою яких здійснюється відновлення (визнання) порушених (оспорених) прав (інтересів) та вплив на правопорушника [2, с. 283].

На думку В. П. Грибанова, суб'єкти авторського права і суміжних прав, реалізуючи своє право на захист, можуть використовувати різні способи. Традиційно називають три групи способів захисту: 1) застосування способів власного примусового впливу на порушника, захист прав власними діями фактичного характеру (самозахист цивільних прав); 2) можливість застосування «способів оперативного впливу»; 3) звернення до компетентних державних та громадських органів з клопотанням про застосування примусу щодо певної особи [3, с. 6]. Цю думку розвинув П. А. Варул, який провів розмежування понять «застосування» (реалізація) та «захист». Так, у випадках коли суб'єктом, який здійснює захист, є та особа, чії суб'єктивні права порушені, захист одночасно визнається реалізацією (застосуванням) суб'єктивних цивільних прав цієї особи. Окрім зазначеного до поняття «захист» належить також і діяльність компетентних державних органів. Поняття «застосування» (реалізація), окрім способів захисту, охоплює також й іншу діяльність уповноважених суб'єктів цивільних правовідносин при реалізації своїх прав. Тому способи захисту застосовуються або у межах порушених цивільних правовідносин, або через виникнення нових правовідносин [4, с. 121].

Таким чином, при реалізації способів захисту виникають регулятивні цивільні правовідносини, а у другому випадку-охоронні. В охоронних правовідносинах реалізація способів захисту обумовлює появу нових суб'єктів прав і обов'язків, та, як наслідок, виникають нові самостійні цивільно-правові відносини, в межах яких і здійснюється реалізація способів захисту. У регулятивних правовідносинах не з'являються нові суб'єкти, тому реалізація способів захисту відбувається в межах існуючих цивільних відносин, в яких відбулось порушення прав та інтересів.

Оскільки, розкриваючи сутність захисту авторського права, ми торкнулися такого поняття як «охорона», відповідно виникає потреба зазначити, що, на жаль, таке поняття як «охорона», так само, як і поняття «захист» не знайшли свого нормативного визначення, ані у чинному ЦК України, ані у Законі України «Про авторське право і суміжні права». Разом з тим, зазначені закони встановлюють загальні умови і способи захисту цивільних прав та інтересів. При цьому умови захисту як особистих, так і

майнових авторських та суміжних прав базуються на загальній моделі захисту суб'єктивних цивільних прав, але з певною специфікою. Тому характер порушення авторського права і суміжних прав обумовлює порядок та межі реалізації конкретних способів захисту, які своєю чергою застосовуються шляхом здійснення комплексу узгоджених дій, спрямованих на захист суб'єктивних прав та інтересів суб'єктів авторського права і суміжних прав. Такий порядок захисту в цивілістичній доктрині визначається як форма захисту. Проблеми форми захисту, порядку та способів захисту цивільних прав детально були досліджені та обґрунтовані в спеціальній юридичній літературі різних часів [5, с. 145].

Згідно і з сталою правовою доктриною виділяють дві основні форми захисту авторських і суміжних прав:

а) юрисдикційну, тобто забезпечену за допомогою державних органів, у тому числі судів (остання поділяється, відповідно, на сферу кримінального та цивільного судочинства й провадження у справах про адміністративні правопорушення в сфері авторських і суміжних прав).

б) неюрисдикційну, що охоплює собою дії громадян і організацій із захисту авторських і суміжних прав, здійснювані ними самостійно, без звернення до державних або інших компетентних органів.

З вище викладеного, можна зробити висновок, що сьогодні існує нагальна потреба в проведенні ґрунтовного та концептуального дослідження теоретичних та практичних аспектів проблеми охорони та захисту авторських прав, що надасть можливість вдосконалення механізму реалізації охорони та захисту авторських прав на національному та міжнародному рівнях.

Література

1. Блашків О. О. Проблеми захисту авторського права в Україні / О. О. Блашків // Україна в роки Другої світової і Великої Вітчизняної війни 1939-1945 рр.: Матеріали регіональної міжвузівської наукової конференції викладачів та студентів. – Донецьк: ДонНТУ, 2010. – С. 96-97.

2. Сергеев А. П. Авторское право России / А. П. Сергеев. – Спб, 1994. – С. 281-287.

3. Штефан О. Дещо до питання про порушення у сфері авторського права / О. Штефан // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2009. – № 6. – С. 3-13.

4. Варул П. А. О защите субъективных гражданских прав / П. А. Варул / Тезисы докладов республиканской конференции «Роль права в деле повышения благосостояния советских граждан в свете решений XXVII съезда КПСС». Том 1. – Тарту. – 1987. – С. 120, 122.

5. Хохлова Г. В. Понятие гражданско-правовой ответственности. Актуальные проблемы гражданского права; Сб. статей. – Вып. 5 / Под ред. В. В. Витрянского. – М., 2002. – С. 143-150 и др.